

חינוך בפרשה- פרשת בוא

הרב שמואל בלעך, מטפל בפסיכודרמה באחיה

טיפול במשחק- לדבר עם הילד בשפה הטבעית שלו

היכולת לשחק, לא רק בטיפול במשחק, אלא באופן כללי, תלויה גם בקיומה של סביבה מאפשרת, הנותנת מקום לחוויה הספק דמיונית ספק מציאותית של הילד, חוויה שיש בה אשליה. במרחב שיש בו איום או מתח, לא תתאפשר חוויה משחקית שמאפשרת מפגש בין דמיון ומציאות, אם למשל, הורה יקניט את ילדו על בחירת דבר דומם כמשהו חי, ויעמת אותו עם עובדות המציאות האובייקטיבית, הילד יתקשה להמשיך לשחק את המציאות הסובייקטיבית שיצר בדמיונו, בטיפול במשחק, כאשר הילד מרגיש בטוח ונינוח, הוא יודע כי הוא יכול להיכנס ולצאת מהמרחב המשחקי על פי רצונו ובחירתו, ולהפסיק את המשחק אם כך ירצה - זה בדיוק הקסם המשחקי, בהיותו מאפשר לאשליה להתקיים/ לא להתקיים על פי רצונו,

מרחב משחקי אופטימאלי מתרחש בסביבה בטוחה, מוכרת ומוגנת, כזו שמאפשרת גמישות וחופשיות להיכנס למשחק - אך גם לצאת ממנו. המשחק הוא מרחב פוטנציאלי, שיש בו חיים, יש בו בריאה של העצמי ויש בו אשליה ופנטזיה המאפשרות מימוש וביטוי עצמי.

בטיפול במשחק, ובמשחק בכלל, המשחק הוא לא רק אמצעי, אלא גם מטרה בפני עצמה.

המעלות הטמונות בטיפול במשחק :

- טיפול במשחק מבוסס על ההבנה, שהמשחק הוא צורך פנימי ואוניברסאלי של ילדים, כשילדים משחקים, הם משלבים בפעולותיהם צרכים פסיכולוגיים, רגשות, כמיהות, אכזבות וזיכרונות, מודעים וגם לא מודעים, המשחק מאפשר לילד לגלות את עצמו (וגם את זולתו) בדרך שיש בה יצירתיות, הנאה ושמחה, בעולם המשחקי, הילד יכול לשלב מרכיבים מציאותיים, וגם חלומות ודמיונות, תוך שהוא יוצק למשחק משמעות אישית וייחודית לו.
- היתרון המרכזי של טיפול במשחק טמון בכך שכמעט כל ילד אוהב לשחק (עם ילדים שאינם משחקים, לעיתים זהו מטרה טיפולית בפני עצמה).
- בטיפול במשחק, משמש המשחק ככלי השלכתי, באמצעותו הילד יכול להביע את עולמו הפנימי, גם ללא מילים המשחק מסייע לילדים לבטא את עצמם ואת עולמם בדרך טבעית ולא מאיימת.
- משחק מאפשר גם יצירת קירבה ותקשורת בין ילדים (בינם לבין עצמם) וכן בין ילדים למבוגרים, כל שצריך הוא לשחק ביחד, במהלך טיפול רגשי במשחק לילדים, מתוך

יחסי אמון וקירבה הנרקמים בין המטפל לילד, ועל המטפל להבין טוב יותר את עולמו הפנימי של הילד ולסייע לו לעבד את הצרכים או הקונפליקטים בעטיים הגיע לטיפול.

- ילדים לומדים ומתפתחים באמצעות משחק, המרחב המשחקי הוא המקום בו ילדים יכולים ליצור, לחלום, לחקור, להרוס, לבדוק, לשאול, לגעת בחומר וגם בנפש, המשחק מתרחש באזור ביניים נפשי, מרחב ייחודי שהוא ספק מציאות וספק פנטזיה, אך לא אף אחד מהם באופן מלא, מרחב זה יכול להתקיים באינספור רגעי משחק ויצירה בחיי היום-יום, וגם במרחב הנוצר במהלך טיפול במשחק, המשחק מאפשר תקשורת ברובד ייחודי, אשלייתי, פתוח, לעומת המילים שעלולות להחוות, במיוחד על ידי ילדים בעלי הפרעות קשות, כחודרניות, מתקיפות, ביקורתיות, מעוררות חרדה.

מי קובע מה עושים בחדר הטיפול?

הילד הוא זה שמחליט כיצד לבלות את זמן הפגישה, הוא יכול לבחור האם ובמה לשחק, האם לשחק לבד או ביחד, האם לדבר או לא ובאיזו מידה לערב את המטפל. בחדר הטיפולים קיים מגוון רחב של משחקים וצעצועים שנבחרו בקפידה, על מנת לאפשר לכל ילד ביטוי חופשי ומלא של עצמו, הטיפול מבוסס על מערכת היחסים בין הילד למטפל, המטפל נותן לילד להוביל את זמן המשחק ושואף ליצור יחסי אמון וקירבה, מתוך יחסים אלה, יכול המטפל להבין טוב יותר את עולמו הפנימי של הילד, במטרה לסייע לו לפתח מודעות ודרך התמודדות עם הקונפליקטים בעטיים הגיע לטיפול, ישנם ילדים שהמשחק מוביל למערכת יחסים בשלה בין המטפל לילד והילד חש קבלה מלאה מצד המטפל. הוא יוכל, לחשוף תכנים, מחשבות וחששות שמטרידות אותו והוא אינו יודע איך להתמודד עמם. ישנם ילדים שאינם חושפים בצורה מילולית את תחושותיהם, אלא חושפים את עצמם בשפת המשחק וכל הטיפול סובב מסביב המשחק שהילד מביא לחדר.